

מערך שיעור

מערך שיעור בנושא עלייה לארץ

מטרות:

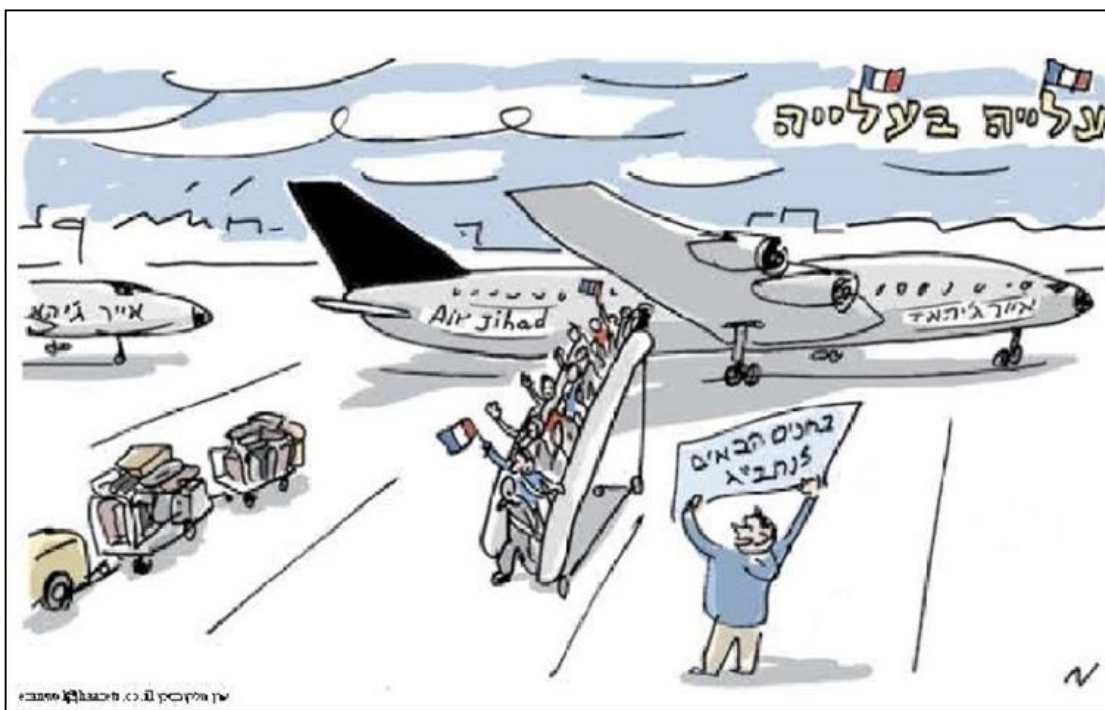
- התלמיד יכיר את נוסח מגילת העצמאות ונוסח חוק השבות.
- יתנהל דיון במונחים "עליה" ו"הגירה", תוך דגש על השאלה מה מייצג כל אחד מהמונחים ומה יתרונותיו וחסרונותיו.

מושגים מתחום הוראות האזרחות: כור ההיתוך, מדינה רב-תרבותית, הכרזת העצמאות, חוק השבות.

קהל יעד: תלמידי תיכון.

אמצעי עזר: מקרן ומחשב.

1. להקרין את הקריקטורה של ערן וולקובסקי¹.

לבקש מהתלמידים להתייחס לאלמנט אחד מתוך הקריקטורה ולכתוב אודותיו משפט. לאסוף את המשפטים על הלוח.

¹ הקריקטורה פורסמה בעיתון הארץ לאחר הפיגוע במשרדי שרלי הבדו 7.1.2015. השימוש ביצירה באישור היוצר.

מערכ שיעור

לנסות לחלץ מתוך הרשימה הכתובה על הלוח, מתחים העשויים לאפיין את העלייה לארץ.
(דוגמאות למתחים: תרבות קולטת-תרבות נקלטת, גורמים מושכים וגורמים דוחפים לעליה, מדיניות כור ההיתוך ורב תרבותיות וכן הלאה)

2. לעיין בנוסח של מגילת העצמאות, לבקש מהתלמידים לסמן משפטים המתייחסים לעליה לארץ.

(את נוסח המגילה ניתן למצוא בלינק הבא:

<http://main.knesset.gov.il/About/Occasion/Pages/IndDeclaration.aspx>)

לאחר סימון המשפטים לבקש מהתלמידים לנסח את עמדתה של מדינת ישראל כלפי יהודי התפוצות.

תשובות אפשריות הן:

- שערי הארץ פתוחים תמיד לרווחה עבור כל יהודי שירצה לעלות לארץ.
- מקומם של יהודי התפוצות הוא בארץ ישראל.
- העוגן היהודי הוא בארץ בעוד התפוצה היא בחו"ל.
- לאור לקחי השואה עולה כי מדינת ישראל היא "הפתרון לבעיית היהודים"

3. לעיין בלשון חוק השבות תש"י, 1950 (את לשון החוק תוכלו למצוא בלינק הבא:

http://knesset.gov.il/laws/special/heb/chok_hashvut.htm).

באיזה אופן מגלם החוק את גישתה של מדינת ישראל בראשית ימיה לעלייה לארץ?
כיצד התאימה גישה זו לצרכים של מדינת ישראל הצעירה?

4. לציין: מדינת ישראל ידעה מספר גלים גדולים של עלייה, ביניהם העלייה מארצות המזרח, עליות יהודי ברית המועצות, עליית יהודי אתיופיה ועוד.

מה קורה היום?

להציג לתלמידים עובדה: מספר יהודי צרפת שהביעו התעניינות לעלות לארץ בשנת 2015 עומד על 65,000. יחד עם זאת, רק 8200 מתוכם הגיעו בפועל לישראל.
מה עשויה להיות הסיבה לפער זה?

5. להתבונן ביצירתו של ויקטור ליפקין "לכל הרוחות"². האומן עלה לארץ בשנת 1991 ומתגורר בחיפה.

² השימוש ביצירה נעשה באישורו של האומן.

מערך שיעור

לתת שהות להתבוננות ביצירה ולבקש מהתלמידים לכתוב איזה רגש מעוררת בהם היצירה. לאסוף את התשובות ולתקף אותם באמצעות אלמנטים שונים מתוך היצירה (כדאי לשים לב גם לכותרת שבחר האומן לתת ליצירתו)

להציג שאלות לכיתה:

- האומן בחר לעלות לארץ מברית המועצות ולהשתקע בה. לאיזו תקופה לדעתכם ניתן לקשור את היצירה? לחייו קודם העלייה לארץ? לאחריה?
- אילו קשיים עשויים לדעתכם לעמוד בפני העולים ארצה? אילו עוגנים של תקווה הם עשויים למצוא?

6. לקרוא עם התלמידים את דבריו הבאים של הסופר סמי מיכאל³, יליד עיראק שעלה ארצה בשנת 1949:

עלייה היא מילה אידיאולוגית. באמצעותה אתה מלביש תהליך קשה ממשווא בשמלה יפה. המילה הזו מעניקה תחושה של התעלות, תחושה שאתה עולה במדרגות מבחינה רוחנית וגשמית. אני מעדיף לדבר על הגירה. ההגירה היא תהליך קשה, מסובך, שבו אדם עוקר את עצמו מכל מה שידע והתרגל אליו, ושותל את עצמו במקום אחר בצורה די אלימה. מה גם שהיום המעבר לא נעשה באנייה, או באורחות גמלים כמו בימי קדם, אלא במטוס שמטלטל אותך ממציאות אחת למציאות אחרת תוך כמה שעות.

להציג שאלה לתלמידים:

מה ההבדל בין הכינוי 'עליה' לכינוי 'הגירה' על פי סמי מיכאל?
איזה מן הכינויים מבקר סמי מיכאל?
איזה מן הכינויים נראה ראוי יותר בעיניכם? מדוע?
מה הכח ומה החולשה של כל אחד מן הכינויים?

7. סיכום השיעור: צפייה בסרטון העוקב אחר עולים צעירים מארה"ב שהגיעו בקיץ 2015

שבועות ספורים לפני פרוץ "אינתיפדת הסכינים":

http://mobile.mako.co.il/news-israel/education-q4_2015/Article-a8b676ee92ba051004.htm

בקשה מהתלמידים:

נסחו במשפט אחד כיצד היו מגיבים עולים אלו לדבריו של סמי מיכאל אודות הגירה ועלייה.
נסחו במשפט אחד מה אתם מבקשים לומר לעולים אלו.

³ מתוך: סמי מיכאל, גבולות הרוח, הוצאת הקיבוץ המאוחד, עמוד 41.